

TENDINȚE EDUCAȚIONALE PRIVIND PREVENIREA ȘI DEPĂȘIREA INSUCESULUI ȘCOLAR

Maia ȘEVCIUC

Catedra Științe ale Educației

At macro-system level of education, the strategies of prevention and removal of breakdown concern the whole coherent of different types of institutions, levels and forms in which are held the systematic teaching, learning and assessment activities for individual personality development of children, young people and adults. In this prospective the task, on how difficult the binding of education, is to prepare the future graduates not only for surviving but also for excelling in different fields under the professional report as well as moral report, in respect of intellectual training and excellent practice based on creation and participation, on spirit of cooperation, attachment towards profession and a new motivation of work that is a result of the conviction that the merit is valued, supported and paid correctly.

Problema diagnosticării subiecților cu insucces școlar este una majoră și dificilă. La etapa actuală sistemul de învățământ de la noi din țară nu dispune de un program de acțiuni privind conlucrarea reciprocă a tuturor instituțiilor de care depinde rezolvarea cu succes a acestei probleme.

Problema insuccesului școlar a început să fie studiată intens în a doua jumătate a sec.XIX. Cercetările au fost axate pe dezvoltarea psihică a copiilor în procesul asimilării cunoștințelor, prin selectarea diverselor forme de dirijare a acestuia, relevându-se particularitățile specifice ale elevului ca subiect al activității de învățare, determinat de motive obiective (programă, manual, învățător ș.a.).

Interpretările diverse ale succesului sau insuccesului școlar sunt condiționate de instabilitatea transformărilor și cerințelor societății față de școală, față de orientările valorice ale educației. Majoritatea cercetătorilor în problema eșecului școlar au folosit două accepțiuni ale elevului cu insucces școlar: elevul care învață mai rău decât posibilitățile personale sau elevul care la sfârșitul semestrului are note nesatisfăcătoare, indiferent de efortul personal în procesul de cunoaștere și de posibilitățile lui cognitive.

Analiza investigațiilor teoretice și experimentale scot în evidență următoarele particularități caracteristice insuccesului școlar:

- prezența lacunelor în cunoștințele și percepțiile copilului ce fac imposibilă caracterizarea elementelor esențiale învățate anterior;
- prezența lacunelor în deprinderile activității instructive și de cunoaștere, ce reduc tempoul lucrului atât, încât elevul nu poate acumula volumul necesar de cunoștințe;
- nivelul de dezvoltare și de educare a calităților personale redus, ceea ce face imposibilă manifestarea independenței și a altor calități necesare elevului pentru o reușită bună.

Generalizând datele investigațiilor insuccesului școlar, putem evidenția următorii indici esențiali pentru definirea acestuia:

- numărul excesiv de greșeli la îndeplinirea temelor pentru acasă și în clasă, prevăzut de norma școlară;
- relațiile interpersonale nefavorabile (elev–elev, elev–învățător, elev–părinte);
- interes minimal față de învățatură, lipsa dorinței de a învăța etc.

Insuccesul școlar este o realitate complexă în școala contemporană, fiind determinat de cauze psihoindividuale, sociofamiliale și pedagogice.

Cauzele insuccesului școlar prin complexitatea lor sunt foarte diverse și deosebit de importante pentru eliminarea eșecului școlar. De aceea acestui aspect al eșecului școlar i-au fost consacrate un șir de abordări ce au promovat diverse clasificări ale cauzelor, opinii și argumente în favoarea susținerii psihopedagogice a copiilor înglobați în categoria celor cu insucces școlar.

M.C.Călin expune în cercetările sale următoarea clasificare a cauzelor insuccesului școlar:

I. Cauze de ordin personal de o mare varietate:

- starea de sănătate a întregului organism din punct de vedere fiziologic și psihologic (deficiențe vizuale, tulburări de vorbire, timiditate, frică etc.);
- ambianța neconfortabilă de studiu (zgomot, lipsă de lumină, căldură etc.);

- alimentația nerațională și lipsa de ritmicitate care produc strări de neliniște, dureri de cap, amețeli, stări de slăbiciune;

- instalarea dificultăților la învățatură;
- obișnuința de a ocoli dificultățile în procesul învățării;
- apelul la ajutorul altcuiva;
- relațiile conflictuale cu colegii;
- renunțarea la studii.

II. Cauze de ordin școlar privind:

- materialul predat sau tipărit de învățat (lipsa de claritate, legătura dintre noțiuni);
- volumul sarcinilor școlare;
- lipsa de obiectivitate în apreciere;
- sprijinul insuficient acordat pentru îmbunătățirea studiului individual.

III. Cauze de ordin familial:

- neînțelegeri între părinți;
- îmbolnăviri care produc frământări de durată;
- dezinteresul față de situația școlară a elevului [1].

M. Stoica propune următoarea grupare a cauzelor insuccesului școlar:

1. *Cauze psihoindividuale*: anatomo-fiziologice, psihice etc.

2. *Cauze sociofamiliale*: climatul cultural-educativ, dezinteresul părinților față de copil, condițiile de muncă, conflictele familiale, comportamentul dur sau prea liberal al părinților.

3. *Cauze pedagogice*: metode ineficiente de predare-învățare, lipsa de îndrumare a elevilor, deficiențe privind controlul și evaluarea randamentului școlar, relația dintre elevi, timpul muncii școlare, atmosfera nefavorabilă din școală și societate față de muncă etc. [3].

Dintre indicatorii care sunt utilizați de obicei pentru aprecierea existenței unei situații ce determină insuccesul școlar menționăm: abandonarea precoce a școlii; decalajul dintre potențialul personal și rezultate; părăsirea școlii; incapacitatea de a atinge obiectivele pedagogice; insucces la examenele finale (sau de concurs), în adaptarea la școală etc. Din simpla lecturare a acestor indicatori constatăm că există două tipuri de insucces școlar.

A. Un insucces școlar de tip cognitiv, care se referă la nerealizarea de către elevi a obiectivelor pedagogice. Acest tip de insucces atestă niveluri scăzute de competență la elevii respectivi, cu rezultate slabe la examene și concursuri școlare, respectiv corigențe, repetenție etc. Aceste niveluri scăzute de competențe se explică fie prin întârzierea în dezvoltarea intelectuală, fie printr-o serie de neajunsuri în plan motivațional, volițional și operațional, de genul:

- un nivel foarte scăzut de aspirații și de expectanțe în raport cu activitatea școlară și cu propriul eu;
- reduse disponibilități voluntare (de voință) necesare formulării obiectivelor de învățare și depășirii obstacolelor (dificultăților) care apar în mod inerent pe parcursul activității de învățare;
- absența unor deprinderi de muncă sistematică și a obișnuinței elevului de a-și autoevalua rezultatele școlare din perspectiva unor criterii obiective, promovate în școală;
- insuficiențe la nivelul operațiilor logic-abstracte ale gândirii de tipul: incompetență de limbaj (a răspunde concis sau într-o formă dezvoltată la întrebările profesorului); incapacitatea de a relaționa informațiile (de a le pune în contexte variate și flexibile); absența unui mod dialectic de gândire care să alterneze judecățile pro și contra; slaba capacitate de concretizare (sau ilustrare) a unui fenomen sau principiu învățat la ore; incapacitatea realizării unui demers ipotetico-deductiv, necesar formulării unor concluzii sau generalizări; absența spiritului critic în gândire, indispensabil manifestării unor atitudini față de ideile receptate și formularea unor judecăți de valoare proprii.

B. Un insucces de tip necognitiv, care se referă la inadaptația elevului la exigențele ambianței școlare. Acest tip de eșec vizează, mai precis, inadaptația la rigorile vieții de elev, la exigențele de tip normativ pe care le presupune funcționarea corespunzătoare a fiecărei școli sau a oricărei colectivități școlare. Elevul dezadaptat recurge la abandonul școlar, la părăsirea precoce a școlii în favoarea unui mediu mai puțin coexistiv, de regulă, cel al străzii sau al grupului de tineri necontrolați. Cauzele acestei dezadaptări școlare constau fie în probleme individuale de natură afectivă (de exemplu, teama sau repulsia față de școală, apărute în urma unor pedepse severe sau a unor conflicte repetate cu părinții, profesorii), fie în determinări psihonervoase de natură congenitală (de exemplu, hiperexcitabilitate, dezechilibru emoțional, autism, impulsivitate excesivă).

În evaluarea corectă a insuccesului școlar trebuie să luăm în considerație persistența și amploarea cu care se manifestă el. Astfel, el poate avea un caracter episodic, limitat la circumstanțele unei situații conflictuale sau tensionale care l-au generat sau poate lua aspectul unui fenomen de durată, atunci când el se grefează pe fondul unor handicapuri senzoriale sau intelectuale, mai mult sau mai puțin severe, sau atunci când situațiile psihotraumatizante care l-au generat persistă. De asemenea, insuccesul școlar poate avea grade diferite de amplitudine: de exemplu, o amplitudine redusă, atunci când insuccesul se manifestă doar în raport cu anumite materii sau sarcini de învățământ, ca expresie a lipsei de interes și de înclinații (aptitudini) pentru respectivele materii sau ca urmare a unui mod neinteresant în care sunt predate aceste materii. Acest insucces parțial, dacă nu este contactat la timp, poate conduce la situații de corigență a elevilor sau la examene restante.

Când insuccesul vizează toate materiile de învățământ, la toate aspectele activității școlare, se poate spune că el dobândește un caracter generalizat. Un astfel de elev cu insucces generalizat prezintă lacune grave în cunoștințe, absentează nemotivat, manifestă aversiune față de învățatură și dispreț față de autoritatea școlară în general.

Pe lângă aceste situații de eșecuri reale, în realitatea școlară există numeroase situații de false eșecuri școlare sau încercări de exagerare ori diminuare de către unii elevi a neresușitei lor de moment.

Aceste situații evidențiază faptul că eșecul școlar reprezintă, în mare măsură, o noțiune subiectivă, deoarece autoaprecierea negativă și neîncrederea manifestată în propriile capacități sunt atitudini care pot influența formarea rapidă a impresiei de incompetență personală sau de nereușită în raport cu sarcina propusă. Astfel, timizii, indecizii, resemnații apreciază, de obicei, în mod exagerat dificultatea sarcinii școlare de moment, deoarece nu au încredere în propriile posibilități de acțiune.

Insuccesul școlar trebuie privit, așadar, atât ca un fenomen obiectiv, cât și ca unul subiectiv (sau individual). El nu poate fi definit și înțeles corect decât în această dublă perspectivă: cea a factorilor școlari (sau educativi), care apreciază eșecul școlar ca pe un rabat de la exigențele și normele școlare așa cum sunt ele stipulate în programele și în legislația școlară; și cea a elevului care vine cu o anumită determinare (motivare) în activitate și cu criterii individuale de apreciere a rezultatelor obținute în învățare.

Insuccesul școlar este un fenomen deosebit de complex. Prezentarea detaliată a conținutului și categoriilor de cauze ale insuccesului școlar sunt revelatoare pentru a ne scuti de explicațiile privind necesitatea conceperii strategiilor de prevenire și eliminare a insuccesului. Prin proiectarea și punerea în valoare a strategiilor favorizăm, de fapt, dezvoltarea personalității fiecărui școlar în limita propriilor sale capacități și opțiuni.

Aceste strategii au o determinare complexă, întrucât prevenirea sau neutralizarea și eliminarea cauzelor insuccesului școlar, indiferent de caracterul și profunzimea lor, nu se pot realiza izolat, unilateral, ci numai în cadrul ansamblului de măsuri vizând dezvoltarea multidimensională a personalității elevilor. Totul este concentrat și consacrat formării atât intelectuale, cât și potențării domeniilor cognitiv, afectiv-atitudinal și psihomotor, deci, abordării integrale a formării personalității elevilor în cadrul unei perfecționări complexe a întregului sistem și proces de învățământ și chiar a diferitelor tipuri de acțiuni nonșcolare.

În conceperea sistemului de strategii se impun alte câteva coordonate de ordin general:

1.1. Orientarea prioritară a strategiilor spre reușita de ansamblu a procesului instructiv-educativ și spre dezvoltarea plenară a personalității elevilor este compatibilă numai cu o preocupare statornică pentru un succes școlar constant. Se deduce firesc că asigurarea succesului realizează simultan profilaxia, respectiv prevenirea, diminuarea și împiedicarea insuccesului școlar. Este foarte importantă o asemenea orientare preventiv-anticipativă, deoarece situația în care se instalează insuccesul școlar conduce, în funcție de gravitatea formei sale, la mărirea consumului de energie intelectuală și fizică din partea elevilor și a profesorilor în acțiunea de neutralizare și înlăturare a acestuia.

1.2. Diagnosticarea cât mai corectă a situației fiecărui grup școlar și a fiecărui elev este, la modul absolut, prima acțiune care trebuie întreprinsă. Ea ne oferă informații asupra nivelului de pregătire a elevilor, a evoluției proceselor de învățare și a tendințelor dezvoltării lor intelectuale, morale. În funcție de aceste date sunt prognozate strategiile.

1.3. Prognozarea strategiilor se desfășoară cel puțin pe două planuri. Unul mai general, care prefigurează un șir de efecte previzibile pentru optimizarea condițiilor interne și externe ale învățării, pentru interiorizarea năzuinței de a învăța, ca premisă a succesului școlar și ca mijloc principal de formare plenară a personalității elevilor. Aceste strategii rămân relativ stabile și vizează scopuri mai de perspectivă. Celălalt plan vizează strategiile cu caracter specific, diferențiate în funcție de situațiile concrete precis identificate. Deși nu sunt o

emanație exclusivă a situațiilor de insucces, mai ales că acesta poate coexista cu succesul la aceeași persoană și în aceeași colectivitate școlară, totuși, strategiile specifice sunt orientate dominant spre diminuarea sau înlăturarea aspectelor lacunare ale învățării pentru depășirea „maladiilor” care au cuprins anumiți școlari în pregătirea la una sau la unele discipline de învățământ. Operaționalitatea și promptitudinea în proiectarea și aplicarea strategiilor specifice încă de la primele manifestări ale rămânerii în urmă la învățătură constituie condiții sigure ale reușitei intervențiilor pedagogice.

1.4. Abordarea complexă intraindividuală, interindividuală și interfuncțională a succesului școlar implică, pe de o parte, reactualizarea în plan pedagogic a tot ceea ce a fost viabil în trecut, iar pe de alta, aplicarea sistematică a principiilor, metodelor și formelor fundamentale din pedagogia contemporană.

1.5. Strategiile sunt concepute și se aplică concomitent la nivelul macrosistemului de învățământ, al unităților școlare, al profesorilor și al elevilor.

La nivelul macrosistemului de învățământ, strategiile de prevenire și înlăturare a insuccesului au în vedere ansamblul coerent al instituțiilor de diferite tipuri, niveluri și forme în care se desfășoară activități sistematice de predare, învățare și evaluare pentru dezvoltarea personalității individuale a copiilor, tinerilor și adulților. În această viziune, sarcina, pe cât de dificilă, pe atât de obligatorie a învățământului, este de a pregăti viitorii absolvenți nu atât pentru a supraviețui, cât pentru a excela în diferite domenii sub raport profesional, dar și sub raport moral, în sens de pregătire intelectuală și practică excelentă, bazată pe creație și participare, pe spirit de cooperare, atașament față de profesie și o nouă motivație a muncii izvorâtă din convingerea că meritul este apreciat, stimulat, respectiv și remunerat corect.

Strategic, după validarea structurii urmează cea mai dificilă operă de creștere pedagogică - proiectarea conținutului învățământului, adică a noilor planuri, programe și manuale.

În legătură cu planurile de învățământ, problema centrală constă în identificarea și construirea obiectelor de învățământ care formează trunchiul comun și a celor care trebuie lăsate la alegerea elevilor, adică disciplinelor opționale, care sunt materiile indispensabile pentru asigurarea unei pregătiri optimale. Care este ponderea și poziția specifică a fiecărei discipline, indiferent de grupa în care se integrează? Se constată că se oferă o pondere mai mare decât înaintea aceluși set de discipline care contribuie la modelarea trăsăturilor de personalitate [4, p.67].

Linia strategică în legătură cu programele și manualele școlare este de a nu mai fi excesiv de informative. Cum se exprimă cercetătorul S.Cristea, acestea sunt dominate de dictatura informației într-o perspectivă monodisciplinară a instruirii. În concepția reformei se urmărește să se asigure un mai bun echilibru funcțional între stocarea de cunoștințe și dimensiunea instrumentală, aplicativă a acestora [3].

Noi suntem competitivi cu alte sisteme în plan teoretic, pur academic, dar rămânem în urmă în ceea ce privește cunoașterea de către elevi a tehnicilor efective de folosire aplicativă a informațiilor însușite, în rezolvarea diferitelor situații practice problematice. Una din cele mai serioase îmbunătățiri de ordin calitativ a manualelor ar fi cea a debarasării de supraîncărcarea informațională și introducerea în structura lor a unei game mai largi de solicitări de tipul gândirii divergente.

Insuccesul școlar este determinat și de baza materială a învățământului. Dotarea necorespunzătoare cu mijloace de învățământ, în special tehnică de calcul, sisteme TV, creșterea vertiginoasă a prețurilor manualelor și a rechizitelor școlare, fondurile insuficiente pentru investițiile destinate învățământului accentuează starea școlii care suportă și ea consecințele sărăciei generale. Rămâne să ne concentrăm asupra modernității conținutului și a metodologiei didactice, unde costurile sunt mai reduse [5, p.68-70].

Dezideratul școlii este asigurarea condițiilor pentru o învățare eficientă a tuturor, conform cerințelor sociale. Un învățământ diferențiat „pe măsură”, cum recomandă E.Claparede, contribuie la diminuarea și eliminarea pierderilor școlare. Lupta cu insuccesul școlar și cu complexul de cauze care-l generează și-l întreține este cum nu se poate mai grea și comportă numeroase riscuri.

Prevenirea insuccesului școlar și a consecințelor lui are drept punct de pornire organizarea procesului de învățământ pe criterii științifice, psihologice și pedagogice. Distribuirea corectă a elevilor pe clase, asigurarea cu manuale și rechizite, orar judicios reprezintă condițiile elementare ale învățării școlare. Climatul stenic, stimulat, de emulație din clasă se creează prin acțiunea lor unitară [6, p.46].

Activitatea didactică propriu-zisă, de înaltă competență științifică, metodică și psihopedagogică oferă suportul angajării elevului în efortul învățării. Este necesar să se realizeze în fapt diferențierea și individualizarea învățării, asigurându-se șanse de reușită tuturor elevilor. Evaluarea rezultatelor învățării să se facă

sistematic, cu maximum de obiectivitate. Solicitățile școlare să fie echilibrate, să se prevină suprasolicitarea și subsolicitarea. Colaborarea sistematică și cu tact cu familia prin convorbiri și lecturi pentru părinți previne atitudinile de rezistență față de obligațiile școlare. Supravegherea stării de sănătate și a modului de maturizare la vârstele pubertății și adolescenței previn instalarea inapetenței pentru învățare.

Practica meditațiilor și a consultațiilor convinge elevul de bunele intenții ale profesorului. Intervenția terapeutică asupra elevului marcat de handicapul școlar, de insucces se desfășoară în timp. Cunoașterea și încurajarea elevului prin antrenarea în activități care-l interesează și prin care se poate valorifica înseamnă un credit de încredere, pe fondul căruia se poate acționa în favoarea redresării eșecului școlar.

Diferențierea învățării prin programe cu grade treptate de dificultate și prin procedee didactice adecvate constituie una dintre soluțiile cele mai sigure de profilaxie și de terapie ale insuccesului școlar. Practicarea unei instruirii la un nivel mediu constant într-o clasă eterogenă prejudiciază extremele – pe cei dotați și pe cei slabi și foarte slabi. Organizarea instruirii în clase eterogene prin atribuirea de sarcini didactice cu grad de dificultate diferite, prin folosirea fișelor de muncă independentă limitează aria de gravitate a insuccesului.

Dintre măsurile de prevenire a apariției insuccesului școlar menționăm:

- Sporirea rolului învățământului preșcolar. Statisticile pedagogice arată că aproximativ jumătate din reburile școlare constatate în ciclul primar și gimnazial își au originea în diferențele prezentate de cunoștințele și deprinderile minime necesare însușirii scrisului–cititului, familiarizarea cu rigorile unui program școlar organizat etc.

- Stabilirea unor relații strânse de participare între școală și familie și nu în cadrul contextului școlar. Pentru buna funcționare a relației școală–familie este necesar ca părinții să acorde importanță școlii, să manifeste interes pentru studiile copiilor, pentru perspectivele lor sociale. Nu mai puțin importantă este asigurarea în familie a unui cadru cultural adecvat, deoarece s-a constatat că precaritatea culturală a familiei poate provoca un retard al dezvoltării intelectuale generale a copilului.

- Sprijinul școlii, care trebuie să asigure resurse materiale și umane corespunzătoare unui învățământ de calitate: dotare cu laboratoare și echipamente moderne; cadre didactice calificate și motivate în activitatea lor; programe școlare de calitate periodic revăzute și îmbunătățite.

- Profesorul reprezintă piesa de bază în acțiunea de asigurare a reușitei școlare. Pentru aceasta el trebuie să dispună nu numai de o bună pregătire de specialitate, dar și de o competență psihopedagogică, exprimată prin următoarele capacități: diagnosticarea capacității de învățare care să permită o discriminare corectă între elevi; stimularea și încurajarea elevilor prin cristalizarea sentimentului de succes; respectarea ritmului individual al învățării; ierarhizarea și diferențierea sarcinilor didactice; alternarea predării unitare cu cea diferențiată; evaluarea corectă a rezultatelor școlare.

Activitatea de înlăturare a insuccesului școlar este mai dificilă decât cea de tratare diferențiată și individualizarea elevilor aflați în situație de eșec școlar. Punerea în aplicare a unor astfel de strategii necesită însă o bună cunoaștere a particularităților psihologice individuale și de vârstă ale elevilor, pentru a putea fi identificate acele dimensiuni psihologice care permit realizarea unor dezvoltări ulterioare ale elevului cu dificultăți școlare sau a unor compensări eficiente. În sens pedagogic, individualizarea presupune două tendințe complementare: pe de o parte, asigurarea unei independențe mai mari a elevului în activitatea de învățare, iar pe de altă parte, elaborarea și administrarea unor sarcini diferențiate, în funcție de ritmul și posibilitățile de asimilare ale celui care învață.

Variațiile mari de ritm intelectual și de stil de lucru, de rezistență la efortul de durată, de abilități comunicaționale și nevoi cognitive care există între elevi impun, într-adevăr, acțiuni de organizare diferențiată a procesului de predare–învățare, pe grupuri de elevi, care să permită însă sarcinile individuale de învățare [2, p.58-59].

Diferențierea și individualizarea procesului didactic din sistemul învățământului se poate realiza astfel:

- individualizarea obiectivelor;
- individualizarea metodelor;
- individualizarea situațiilor de predare / învățare / evaluare.

Optimizarea procesului de instruire a elevilor cu insucces școlar se cere realizat la câteva niveluri: școlar, în cadrul clasei, frontal și individual. Fiecare nivel reprezintă o condiție necesară pentru realizarea cu succes a optimizării procesului de învățare.

Măsurile de prevenire a insuccesului la nivel de școală:

- elaborarea măsurilor de promovare a succesului școlar;
- orientarea colectivului pedagogic spre profilaxia insuccesului școlar;
- crearea climatului psihologic favorabil pentru activitățile elevilor, coordonarea volumului de înscrieri pentru acasă la diferite obiecte;
- studierea sistematică de către pedagog a posibilităților reale ale elevilor după programa propusă;
- evidențierea cauzelor ce condiționează insuccesul școlar și elaborarea planului de eliminare a acestor cauze;
- organizarea seminarelor metodice de autoinstruire, informarea învățătorilor asupra metodelor contemporane de prevenire a insuccesului școlar, asupra programei de diagnosticare a eșecului școlar;
- focalizarea atenției asupra unității acțiunilor, coordonarea efortului depus de învățători, părinți, colectivul de clasă pentru realizarea măsurilor de prevenire a insuccesului școlar;
- asigurarea controlului realizărilor măsurilor de prevenire a insuccesului școlar.

Măsurile de profilaxie și optimizare a procesului educativ în caz de insucces școlar la nivel de clasă prevăd:

- studierea sistematică a posibilităților de învățare reală a elevilor, analiza concluziilor la consiliile pedagogice special organizate în problema diagnosticării și diferențierii elevilor;
- formarea la elevi a valorilor sociale și motivelor de învățare;
- organizarea colaborărilor în colectivul de elevi, crearea unei atmosfere favorabile pentru educarea la elev a atitudinii responsabile față de învățare;
- dezvoltarea nivelului de comunicare a elevilor ce nu reușesc la învățătură, stabilirea unui contact optimal în grupele de elevi, formarea autoaprecierii adecvate și a voinței.

La etapa actuală se introduc numeroase măsuri pentru prevenirea insuccesului școlar. Noile conținuturi, elaborate în baza teoriilor curriculare, învățământul dezvoltativ, noile tehnologii sunt condițiile de bază pentru prevenirea insuccesului școlar. Pentru excluderea și reducerea insuccesului este necesar a îmbunătăți:

- calitatea organizării școlare la toate nivelurile;
- calitatea și modernitatea conținutului învățământului (curriculumului) și a documentelor școlare în care se obiectivează (planul de învățământ, programe analitice, manuale școlare etc.);
- calitatea pregătirii profesionale, în sensul pregătirii de către aceștia a unor înalte și eficiente pregătiri de specialitate, generale, pedagogice, metodice, pe baza cărora să se manifeste o deosebită măiestrie pedagogică și un dinamic tact pedagogic;
- folosirea de strategii didactice moderne, care să determine caracterul activ-participativ al elevilor la învățare și să asigure legătura teoriei cu practica;
- activitatea individuală și diferențiată a elevilor, urmărindu-se valorificarea la nivel de performanță a posibilităților individuale (capacități individuale, aptitudini, interese);
- cooperarea sistematică dintre profesori;
- intensificarea pregătirii psihologice a fiecărui specialist care lucrează cu copiii pentru profilaxia și eliminarea insuccesului școlar.

Referințe:

1. Călin M. Procesul instructiv-educativ și instruirea școlară. - București: ADP, 1995.
2. Crețu C. Curriculum diferențiat și personalizat. - Iași, 1997.
3. Stoica M. Psihopedagogia personalității. - București: EDP, 1996.
4. Draguleț M. Procedee de activitate a elevilor. - București: EDP, 2004.
5. Maior C. Combaterea eșecului școlar. - București, 1996.
6. Матушкина С. Неуспеваемость и пути ее предупреждения. - Москва, 1998.

Prezentat la 23.06.2009